

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Природничо-географічний факультет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКИ

Збірник статей студентів природничо-географічного факультету
МДПУ імені Богдана Хмельницького

ВИПУСК II

Мелітополь – 2019

УДК 1+55+37+9
А 43

А 43 Актуальні проблеми вітчизняної науки: Збірник статей студентів природничо-географічного факультету МДПУ імені Богдана Хмельницького. Випуск II / За ред. Л. М. Донченко, С.І. Пачева. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 174 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

© Автори статей, 2019.
© Мелітопольський
державний педагогічний
університет імені Богдана
Хмельницького, 2019.

ЗМІСТ

Бессараб В.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІСТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	6
Білокобила М.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	10
Блищик М., Передерій Д., Шелудько О. ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ	13
Бородіна К.О. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА ІСПАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В ЧАСИ ПРАВЛІННЯ ФІЛІПА ІІ	17
Будей П. ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	22
Гладкий Д. ІСТОРИОГРАФІЯ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОГЛЯДІВ М.ДРАГОМАНОВА	25
Горбань С., Придьма А. РОЛЬ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ З ГЕОГРАФІЇ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	29
Григоренко М., Луконіна Ю. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	33
Донцова К.С. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я	36
Ейтінгер О.С. СУЧАСНА ДИНАМІКА БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ В РАЙОНІ АРАБАТСЬКОЇ СТІЛКИ	39
Жук Д.В. ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА У МІСТІ ВОЛНОВАХА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	44

Кафо С. В. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НООСФЕРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ В. ВЕРНАДСЬКОГО ЯК СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	47
Кирєєв К.Є. МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	53
Ковальчук А., Начосна В. РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	57
Кожасєва А.С. ФАКТОРИ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ РОЗВИТОК АБРАЗЙНО-ЗСУВНИХ БЕРЕГІВ НА ПІВНІЧНОМУ УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ ...	61
Козинець В.С. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ ПІВНОЧІ ТА ПІВДНЯ У 1820-Х РОКАХ	70
Кремень В.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕОГРАФІЧНОГО ЗМІСТУ БАНКНОТ КРАЇН ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ	73
Младьонов І.М. ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ В ДОБУ ПЕРЕБУДОВИ	76
Мусна А.С. ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ТОМАША МАСАРИКА.....	81
Мусієнко В.М. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ В РІЗНІ ВІКОВІ ПЕРІОДИ	84
Непша Я.Ю. СУЧАСНІ ЕКЗОГЕННІ ГЕОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	89
Оніщенко С.С. СТАН ТА ВИКОРИСТАННЯ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	92
Оношко А.О. ХАРАКТЕРИСТИКА АРХИЗЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО МІКРОРАЙОНУ	96
Передрій Д.О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІМАТУ КУОРТУ КИРИЛІВКА	99
Пласкальна К. ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	104

Прохорова Д. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИДАТНОСТІ РІЧОК УКРАЇНИ ДЛЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ	107
Сагдієва І.І., Панченко А.Ю., Передерій Д.М. СТАНОВЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	110
Саприкін В.В. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	114
Склярів Р. В. ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ МЕЛІТОПОЛЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ МІСТА	118
Галдикіна О. Р. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА НА ТЕРИТОРІЇ БОЛГАРІЇ	121
Терзієв В.М. ПОЛІТИЧНА КОНФРОНТАЦІЯ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ...	124
Устименко І.О. ХАРАКТЕРИСТИКА НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТТІ	129
Чопик Д.І. СУЧАСНИЙ СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ м. ЗАПОРІЖЖЯ	132
Шелудько О.М. СТРУКТУРА ТА ОБСЯГИ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	135
Ситнеко М. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА СОЦІАЛЬНИЙ-ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН УЗБЕРЕЖЖЯ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	140
Абраменко О., Арапан М., Тонка Н. СУЧАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ UNWTO ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ..	146
Денисенко В., Турецька А. ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ЛАНДШАФТО-ЗНАВСТВА ЯК НАУКОВОГО НАПРЯМУ	149

Дядік О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	153
Кириєнко Ц., Німич І., Боярський М. ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРСТВА У ТЕРИТОРІАЛЬНО-ТУРИСТИЧНИХ КОМПЛЕКСАХ УКРАЇНИ	158
Рибалкіна К., Згоба М., Бабіцька О. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	161
Кожасва А.С. ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ ПІДЗЕМНИХ ВОД БУЧАЦЬКИХ ВІДКЛАДІВ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ ДІЛЯНКИ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО МІСЬКОГО ВОДОЗАБОРУ	165
Верхова К.О. БАЛКИ ЯК ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІПРОВСЬКОГО ЕКОКОРИДОРУ	170

приваблює як туристів-початківців, так і досвідчених мандрівників.

УДК 551.524.3 (477.7)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІМАТУ КУОРТУ КИРИЛІВКА

*Передрій Д.О.,
студент IV курсу, спеціальність
103 Науки про Землю
(науковий керівник –
ст. викл. Непша О.В.)*

Кирилівка – кліматичний і бальнеогрязьовий приморський курорт на півдні Запорізької області України, розташований на берегах Азовського моря, Утлюцького і Молочного лиманів. Поруч розташовуються пересип Молочного лиману та Федотова коса. Азовське море, мілке і добре прогріте в теплу пору року, охоче приймає туристів, як з України, так і з усієї Європи [6,с.53].

Клімат південної частині Запорізької області, де знаходиться курорт Кирилівка, тобто режим погоди, взятий в багаторічному розрізі і зумовлений сонячною радіацією, атмосферною циркуляцією і характером підстилаючої поверхні, помірно-континентальний з вираженими посушливо-суховійними явищами, типовий клімат степів [2,с.7].

Найважливішим фактором кліматоутворення є сонячна радіація. Радіаційні умови визначаються в основному географічною широтою місцевості і умовами хмарності, залежними від циркуляції атмосфери.

Річний прихід сумарної радіації в середньому становить 110 ккал/см², що пов'язано з широтним положенням області. Основним джерелом тепла є пряма сонячна радіація, інтенсивність якої дорівнює 59,8 ккал/см². Найбільша величина

прямої сонячної радіації спостерігається в червні ($10,6 \text{ ккал/см}^2$) і залежить вона від висоти сонця над горизонтом, від тривалості дня, від хмарності і висоти місцевості над рівнем моря. Величина розсіяної сонячної радіації становить $50,2 \text{ ккал/см}^2$, її кількість обумовлюється широтою місцевості і прозорістю атмосфери. Показник поглиненої сонячної радіації в межах півдня області складає 89 ккал/см^2 , відбитої – 22 ккал/см^2 . Річна сума радіаційного балансу досягає 50 ккал/см^2 . Число годин сонячного сяйва, від якого залежить кількість тепла, доходить до 2400° [4].

У тісній взаємодії з радіаційним кліматоутворювальним фактором знаходиться циркуляційний, так як хмарність, вологоутримання повітря, тривалість снігового покриву регулюються перенесенням теплих і холодних повітряних мас і розвитком циклонічної діяльності. Клімат Запорізької області формується під впливом морських повітряних мас, що приходять з Атлантичного і Північного льодовитого океанів, які трансформуються у континентально-помірне повітря. Арктичні повітряні маси, приходять на територію області з півночі і північного сходу, приносять похолодання. Іноді ці холодні повітряні маси, просуваючись на південь, швидко прогріваються і сприяють розвитку суховіїв [1].

В теплий період року, з травня по вересень, на територію області приходить тропічне повітря, яке приносить жарку, суху погоду. У літній період антициклональна погода на території області формується під впливом відрогів Азорського максимуму, однак вплив циркуляції позначається значно слабше і розподіл температури повітря в основному залежить від величини сонячної радіації. Повторюваність антициклонів в днях становить 48. Тобто влітку вплив циркуляції позначається значно слабкіше [7,с.83].

Для холодного періоду року характерна циклонічна діяльність, яка пов'язана з циклонами, що приходять з боку Атлантичного океану в напрямку з південного заходу на північний схід. Рух циклонів простежується у напрямку захід-

схід. Число циклонів в середньому за рік, що надходять на територію області складає 70, повторюваність в днях – 14, причому, у зимовий період спостерігаються частіше.

Кирилівка, як і вся Запорізька область, знаходиться на півдні від смуги високого тиску – осі Воейкова, яка являє собою своєрідний вітроподіл. Тому пануючими вітрами в зимовий період є східні і північно-східні, влітку частішають західні і північно-західні. Середня швидкість вітру коливається від 3,6 м/с до 4,2 м/с.

Спільна дія радіаційних факторів і циркуляції повітряних мас обумовлюють температурний режим території. Середньорічна температура повітря в районі Кирилівки складає 9,6°, середня температура січня від’ємна і дорівнює – 3,8°, при цьому абсолютний мінімум спостерігався до – 39°. Середня температура липня сягає +23,5°, а абсолютний максимум досягав +41°.

Відносна вологість повітря характеризується тим, що найбільші її показники спостерігаються в зимові місяці і сягають 86%, далі, починаючи з квітня, її показники поступово знижуються до мінімальних значень в червні (50%).

Для області характерний континентальний тип річного режиму опадів з максимумом навесні і влітку, мінімумом узимку. Основна кількість вологи приноситься атлантичним повітрям. Річна кількість атмосферних опадів на півдні області складає 349 мм. У зв’язку з видаленням від головних районів циклонічної діяльності та у зв’язку із скороченням періоду зі сніговим покривом, що оберігає від випаровування запасів вологи в ґрунті, кількість опадів менше можливого випаровування. Величина опадів по місяцях змінюється від 0,0 до 117,3 мм. Найменша кількість спостерігається в березні-квітні (від 23 до 35 мм). Потім починається поступове збільшення опадів, яке продовжується до липня. У серпні і вересні намічається зменшення їх кількості (від 45 до 25 мм), що триває до грудня, за винятком жовтня, де помітно найбільше збільшення місячних сум опадів [4].

Початок курортного періоду визначається датами переходу середньої добової температури через $+15^{\circ}$. Перехід середньої добової температури повітря через $+15^{\circ}$ спостерігається в першій декаді травня, тривалість періоду з цією температурою становить 126-138 днів. Тривалість сприятливого періоду для літнього відпочинку на узбережжі складає 110 днів, в даному випадку враховуються лімітуючі кліматичні фактори (дощ, сильний вітер, шторм) [3,с.129]. Влітку збільшується кількість ясних сонячних днів. Величина сумарної сонячної радіації в середині сезону досягає максимуму свого ходу, що викликає інтенсивну трансформацію повітря, що приводить до його прогрівання і збільшення абсолютного вологовмісту. Відносна вологість знижується до 58%-68%. У літній період опади мають характер інтенсивних злив з максимумом в червні (до 60 мм). Влітку збільшується повторюваність вітрів західних і північно-західних румбів. У цьому сезоні переважає антициклональна погода з малою хмарністю, слабкими вітрами [5,с.6].

Кінець курортного періоду визначається датами зворотного переходу середньої добової температури повітря через $+15^{\circ}$, який спостерігається в другій – третій декаді вересня. У цей період характерне плавне зниження радіаційного балансу, нестійкий стан погоди, підвищена активність фронтальних процесів. Нерідкі тривалі періоди сонячної погоди, коли на територію області приходять маси сухого, теплого повітря. В першій декаді жовтня настають заморозки. Відносна вологість збільшується до 80%. Опади випадають у вигляді дощу і їх кількість становить 30-40 мм. Чим ближче до зими, тим більше повторюваність і ефективність циклонічних процесів і пов'язаної з ними адвекції тепла. Пануючими вітрами в цей період є східні і північно-східні [4].

Список використаних джерел та літератури

1. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Воронка В.П. Фізична географія Запорізької області: Хрестоматія. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 200 с.

2. Даценко Л.М., Арсененко І.А., Донченко Л.М., Зав'ялова Т.В. Використання природно-ресурсного потенціалу Запорізької області для розвитку лікувально-оздоровчої рекреаційно-туристичної діяльності. Історико-географічний дискурс проблем геосфери: матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 16 травня 2016 р.: зб. наук. праць. Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. С.7-10.
3. Донченко Л.М. Оцінка пляжних ресурсів для рекреаційного використання на прикладі Запорізького Приазов'я. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 4. Географія і сучасність. Вип. 13. К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. С.129-135.
4. Методика изучения Запорожской области. Часть I. Физическая география /Под ред. В.Д. Войлошникова. Запорожье-Мелитополь, 1980. С. 31-37.
5. Непша О.В., Стецишин М.М. Кліматичні умови як складова природно-рекреаційного потенціалу Запорізької області. Суспільно-географічні дослідження природно-господарського комплексу Запорізького краю і суміжних територій: матеріали наук.-практ. конф.(16-17 жовтня 2003 р., м. Мелітополь). Мелітополь: ТОВ «Видавництво Мелітополь», 2003. С.5-7.
6. Стецишин М.М., Непша О.В., Шастіна І.В. Природно-рекреаційний потенціал курорту «Кирилівка» Запорізька область. Збірник тез VII всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених (Донецьк, 29 березня 2012 року). Донецьк: ДІСО, 2012. С. 53-54.
7. Стецишин М. М., Гришко С. В. Сучасні кліматичні особливості Запорізької області. Науковий часопис НПУ імені М. П Драгоманова. Серія Географія і сучасність: зб. наук. пр. № 28. Т. 16. К.: Вид-во НПУ імені М. Драгоманова, 2011. С. 82–86.